

Overzicht van de weg naar een Erotisch Centrum (EC) en de voorkeurslocaties

Van: 5.1.2.e (OOV)/ projectteam EC (5.1.2.e)

Datum: 27-12-22

Doel/ inleiding

Afgelopen drie jaar is door het college, samen met de raad, stapsgewijs gewerkt aan de keuze voor een Erotisch Centrum, en is intensief locatieonderzoek verricht. Er ligt nu een locatieshortlist, met aan het college de vraag om te beslissen met welke locatie/locaties u de volgende stap zet. Ter ondersteuning van de besluitvorming treft u hierbij een samenvatting van stappen/keuzes tot dusver.

I Het keuzeprocess richting een EC en vermindering ramen Wallen

Wat was de aanleiding, wat zijn de centrale doelen en uitgangspunten? Wat vinden stakeholders? Wat is de relatie tot een vermindering ramen op de Wallen?

II Het centrale kader voor het EC

Wat zijn de belangrijkste criteria, relevant voor keuzes ook rond de locatie?

Wat is de rol van de gemeente bij ontwikkeling van EC.

Een visualisatie aan de hand van een Artist Impression

III Locatieonderzoek: van gebieden naar een locatiekeuze.

Welke stappen zijn gezet in het onderzoekproces van 'gebieden naar locatie' met als resultaat de locaties die nu voorliggen ter besluitvorming?

I. De keuze voor een EC, in relatie tot minder ramen Wallen

Start: drukte Wallen en positie sekswerkers

In november 2018 discussieerde de raad over de raamprostitutie Wallen, ook in relatie tot de druk op de binnenstad. Dit debat vormt het startpunt van de weg naar een EC. Het debat over de toekomst van de raamprostitutie raakt de hele stad, maar in het bijzonder de direct betrokkenen: sekswerkers, seksondernemers, andere ondernemers op de Wallen en bewoners (de raamprostitutie op de Wallen ook uitdrukkelijk onderdeel van de Aanpak Binnenstad). Het college heeft van meet af aan ingezet op het open debat en met steun van de raad vooruit. Want: een wijziging van de raamprostitutie vereist langjarige steun en inzet van college en raad. Het college heeft samen met de raad koers bepaald naar een Erotisch Centrum.

Drie doelen en één uitgangspunt

In het debat over de raamprostitutie Wallen heeft het college drie vaste doelstellingen/ uitgangspunten geformuleerd. Een wijziging van de raamprostitutie op de Wallen moet leiden tot

1. verbetering van de mensenrechten/ positie van sekswerkers;
2. verminderen drukte in de binnenstad;
3. tegengaan ondermijning].

Ook geldt als vast uitgangspunt dat het *totale aantal veilige vergunde sekswerkplekken in de stad niet minder mag worden*. Dat betekent dat bij een vermindering van het aantal ramen op de Wallen, er elders een veilig vergund alternatief moet zijn. Dat alternatief wordt nu gezocht in het veilige werkplekken in een EC buiten de binnenstad (in pandige ramen en onlinewerving).¹

¹ Zie hierna meer over de *relatie tussen werkplekken EC en vermindering aantal ramen Wallen*

Het proces tot nu toe

College en raad hebben in meerdere raadsbrieven en debatten gekozen voor een EC met brede functionaliteit: niet alleen sekswerk, maar hoogwaardige horeca en cultuur, en de inzet op diversiteit en verbinding. Als volgt.

Vaste doelstellingen/ meerdere scenario's (raadsbrief 3 juli 2019/ Cie. AZ 17 oktober 2019)

Het college heeft als eerste stap (zie raadsbrief van 3 juli 2019) de drie doelstellingen geformuleerd en vier scenario's (met varianten) geschetst. Deze scenario's liepen uiteen van minder ramen tot meer ramen, gordijnen dicht exploitatie, en seksplekken buiten de binnenstad.

Vervolgens zijn allerlei bijeenkomsten georganiseerd met de stad en met direct betrokkenen (bewoners, sekswerkers, exploitanten en overige ondernemers op de Wallen), en in de zomer van 2019 heeft een verkenner namens de gemeente met heel veel betrokkenen op de Wallen (sekswerkers, raamexploitanten, overige ondernemers en bewoners) gesproken.

*In de Cie AZ in oktober 2019 heeft de raad de drie doelen en het uitgangspunt onderschreven, en steun gegeven aan verder onderzoek naar het beste scenario.

Belang van veilige werkplekken, spanningsveld met bewoners (technische sessie 19 november 2019)

Cruciaal is het belang van veilige werkplekken in het vergunde circuit. Daarom is de raad in een technische sessie geïnformeerd over het belang van veilige vergunde werkplekken, die het centrale onderdeel zijn in het Amsterdamse prostitutiebeleid. Zo'n veilige vergunde plek kan op de vergunde raamplekken zijn op de Wallen maar ook in in pandige ramen in een EC.

In deze sessie is ook gesproken over het spanningsveld met bewoners Wallen, die rust willen².

Uitwerking scenario's veilige werkplekken (raadsbrief 17 februari 2020/ debat cie. AZ 28 mei 2020)

Begin 2020 zijn verschillende scenario's voor nieuwe werkplekken verder uitgewerkt en onderzocht aan de hand van de drie vaste uitgangspunten. Het college heeft de raad bij raadsbrief van 17 februari 2020 geïnformeerd over de basale keuzes bij het uitwerken van nieuwe werkplekken, zoals type werkplekken, omvang, exploitatiemodel en locatie. Het is belangrijk dat er werkplekken gecreëerd worden voor raamsekswerkers die nu op de Wallen werken en ook werkplekken voor sekswerkers die nu onvoldoende in het vergunde circuit terecht kunnen of willen, denk aan sekswerkers (mannen, vrouwen en transpersonen) die nu onvergund thuis, in hotels of elders werken in een relatief kwetsbare omgeving.

Ook is in grote lijnen geschetst de verschillende mogelijke routes naar een vermindering van het aantal ramen op de Wallen (zie *hierna*).

*In het debat van mei 2020 gaf de raad steun aan het voorstel van het college tot ontwikkeling van veilige vergunde sekswerkplekken buiten de binnenstad.

Eerste fase locatieonderzoek en eerste marktverkenning (raadsbrief 3 november 2020; debat Cie AZ 28 januari 2021/ Raad 10 maart 2021)

Die steun van de raad was bepalend voor de start van een **eerste fase van het locatieonderzoek** en een **eerste marktverkenning**. Raamexploitanten, ondernemers zijn uitgenodigd voor een 'marktverkenning' en er zijn veel gesprekken gevoerd met (vertegenwoordigers van) sekswerkers. Het resultaat is neergelegd in een rapport 'eerste marktverkenning'. Belangrijke uitkomst daarvan was onder meer: locatie van sekswerkplekken is erg belangrijk, en verbinding met de stad.

Een onderzoek naar geschikte gebieden aan de hand van de belangrijke uitgangspunten leidde tot een shortlist met **acht geschikte gebieden** (zie *hierna onderdeel III voor meer toelichting over het zoekproces*). Deze 'gebieden-shortlist' heeft het college bekend gemaakt bij raadsbrief van 3

² Deelnemers aan deze sessie: bewoners, sekswerkers, exploitanten, andere ondernemers op de Wallen, verkener, politie, OM, zorgpartners, ombudsman en Nationaal Rapporteur Mensenhandel.

november 2020³. Het college heeft de voorkeur uitgesproken voor een Erotisch Centrum met brede functionaliteit (in plaats van slechts een Prostitutiehotel), met daaraan gekoppeld een wezenlijke vermindering van het aantal ramen op de Wallen⁴.

*In de commissie AZ van januari 2021 en het raadsdebat van 10 maart 2021 gaf de raad steun aan de keuze voor een EC en in relatie daarmee een wezenlijke vermindering van het aantal ramen op de Wallen⁵.

Koers naar een breed EC, verbinding met queer community (raadsbrief 12 oktober 2021; Cie AZ 13 januari 2022; raad 16 februari 2022)

Daarop is een brede marktconsultatie gedaan en verder gebiedsonderzoek. Het college heeft de resultaten daarvan weergegeven bij raadsbrief van 12 oktober 2021, met een bijgewerkte gebieden-shortlist⁶.

Het college heeft benadrukt -naar aanleiding de marktconsultatie en de maatschappelijke ontwikkelingen rond seksualiteit en gender- dat het EC een plaats moet zijn waar seksualiteit, erotiek, diversiteit en inclusiviteit wordt verwelkomd en gevierd. Een breed en hoogwaardig EC waarin erotiek en seksualiteit op een positieve wijze worden belicht en de verbinding met de cultuursector. Het college benadrukt het belang van het betrekken van de LHBTIQ+ gemeenschap bij de verdere ontwikkeling van een EC.

*In debatten van januari en februari 2022 sprak de raad steun uit voor deze brede opzet van het EC⁷.

Conclusie proces keuze voor EC buiten binnenstad: Het college heeft samen met de raad stap voor stap richting gekozen voor het realiseren van een EC en in relatie daarmee tot een wezenlijke vermindering van het aantal ramen op de Wallen.

Relatie met ramen op de Wallen

De realisatie van een EC betekent dat een wezenlijk aantal ramen op de Wallen moet verminderen. Het college beoogt immers door (onder meer, zie Aanpak Binnenstad) vermindering van het aantal ramen op de Wallen effect te sorteren op de drukte en overlast. Er zijn op dit moment nog geen keuzes gemaakt hoeveel ramen/ welke ramen/ wanneer. Ook over de wijze waarop is nog geen keuze gemaakt. In principe zijn er twee wegen:

1. 'Sturende overheid': via vrijwillige verplaatsing exploitanten naar nieuwe locatie óf via gedwongen sluiting van aantal ramen Wallen/Singel (hoge kosten, zie kabinet bijlage 2 bij raadsbrief november 2020);
2. Marktwerking: nieuwe werkplekken elders realiseren en dan 'werking van de markt' afwachten. Op dit moment is de bestuurlijke lijn dat nog niet actief wordt ingezet op verminderen ramen Wallen, maar dat wel per geval wordt gekeken naar actief aanbod vanuit de markt.

³ Amstel III (ZO); Arenapoort (ZO); Sloterdijk 2 Zuid (NW); Sloterdijk Noord (NW); Zuid/Rai (Zuid); Hamerkwartier (Noord); waterlocatie (locatie nog onbekend); Eenhoorngebied (Oost)

⁴ Nog geen keuzes over het aantal te sluiten ramen/ hoe/wanneer

⁵ Vier moties aangenomen: betrekken van nieuw te ontwikkelen gebieden in het locatieonderzoek/ zeggenschap voor sekswerkers in het project/ een plek aan hulpverlening in het EC/ geen citymarketing voor het EC.

⁶ Hamerkwartier niet meer op de lijst; op verzoek van de raad toegevoegd 'Nieuwbouw-gebied Haven-Stad'

⁷ Er is één motie aangenomen: uitvoeren van impactanalyse op de leefbaarheid bij de locatiekeuze voor een EC.

II. Kader voor Erotisch Centrum

Drie doelen, één uitgangspunt

Zoals voormeld moet het EC bijdragen aan drie doelen: de verbetering van de positie van sekswerkers, het verminderen van ondermijning in de seksbranche en het aanpakken van de overlast door de drukte op de Wallen. Daarbij hoort het uitgangspunt: niet minder vergunde werkplekken in de stad in totaal.

Outline EC

Het EC heeft een brede, hoogwaardige opzet:

- 100 werkplekken sekswerk (raamsekswerk en online werving).
- Veel ruimte voor zorg/ veiligheid.
- Horeca, (erotisch) entertainment, educatie.
- Meerwaarde/ verbinding voor LHBTQI+ gemeenschap.
- Meerdere exploitanten t.b.v. continuïteit/ voorkomen van monopolyposities.

Artist Impression

Om een beter beeld te krijgen van een EC is een Artist Impression Erotisch Centrum gemaakt (zie bijlage). Deze Artist Impression geeft een goed beeld van de sfeer en functies. Terwijl het niet kan worden opgevat als een 'ontwerp'; het is immers de bedoeling dat marktpartijen uiteindelijk tot een ontwerp komen, binnen een door de gemeente aangereikt kader.

De vaste uitgangspunten bij een EC zijn van belang uiteraard: verbetering positie sekswerker, veiligheid, voorkomen overlast. In de Artist Impression ziet u deze alle terugkomen. Uiteraard is in opzet en uiteindelijke vormgeving de veiligheid binnen en buiten het EC van groot belang. Denk qua veiligheid bijvoorbeeld aan de centrale toegang met beveiliging, de aanwezigheid van zorgpartners, goede mogelijkheid van toezicht. Denk ook aan goede routing van bezoekers binnen het gebouw.

Belangrijk onderdeel is de inbedding in de buurt. De meerwaarde moet voor de stad maar ook de buurt zijn. Vanuit dat uitgangspunt wordt gezocht naar een evenwicht in de dag- en nachtfuncties, U vindt dat met name terug in de publieksvriendelijke functies begane grond en omschrijving van het brede programma.

Daarnaast ziet u de verbreding in meerwaarde ook door de aansluiting met de queercommunity. Onder meer via de programmering en de ontmoetingsplek 'All Welcome House' (zichtbaar vanaf impressie buitenzijde en binnenzijde).

Wat is de rol van de gemeente?

De gemeente faciliteert het proces om te komen tot een EC: uitwerking van het concept, selectie locatie, uitzetten tender en faciliteren bestemmingsplanwijziging.

De gemeente neemt uitdrukkelijk géén deel in de ontwikkeling of exploitatie: dat doen marktpartijen.

Na realisatie van een EC treedt de gemeente op als toezichthouder en vergunningverlener.

III. Het locatieonderzoek: van gebieden naar een locatiekeuze

Eerste fase locatieonderzoek: shortlistgebieden (2020)

In opdracht van het Bestuurlijk Team Aanpak Binnenstad is een (eerste fase) locatieonderzoek uitgevoerd naar mogelijke gebieden waar een EC kan worden ontwikkeld.

Criteria: In die eerste fase is met name gekeken naar de omvang van de locatie, bereikbaarheid, ontwikkelkansen en naar kwetsbare functies in de nabijheid.

Er is een *volumestudie* uitgevoerd om een beeld te vormen van het benodigde volume en de inpasbaarheid van de functies ('het programma') in een gebouw of op een kavel (footprint) op basis van het voorlopige programma van eisen.

Shortlist-gebieden EC

Uit het onderzoek volgden een aantal gebieden met de potentie om een EC op goede wijze in te kunnen passen. Het zijn deels transformatiegebieden die veranderen en in ontwikkeling zijn. Ze zijn goed bereikbaar met het OV, er zijn voorzieningen aanwezig/stedelijk weefsel en de gebieden liggen niet in het centrum van de stad, maar liggen ook niet afgelegen.

Dit leidde tot de voorlopige shortlist van acht zoekgebieden (raadsbrief 3 november 2020).

1. Amstel III (Zuidoost)
2. ArenAPoort (Zuidoost)
3. Sloterdijk II Zuid (Nieuw-West)
4. Sloterdijk II Noord (Nieuw-West)
5. Zuid/ RAI (Zuid)
6. Eenhoorngebied (Oost)
7. Haven-Stad (West)
8. Watergebied Amsterdam (locatie nog onbekend)

Verdiepend locatieonderzoek, marktconsultatie en onderzoek naar sociaal-maatschappelijke impact (2021)

In die acht shortlistgebieden is vervolgens onderzocht welke **locaties** daarbinnen kansrijk zijn voor het EC.

De shortlistgebieden en het voorlopige programma van eisen (PvE) zijn getoetst in een **marktconsultatie** (voorjaar 2021), waarin met exploitanten en pandeigenaren op Wallen, sekswerkers en diverse marktpartijen, geïnteresseerden, betrokkenen is gesproken⁸.

In de zoekgebieden zijn locaties gezocht en getoetst op **ruimtelijke criteria** als inpassingsmogelijkheid, ontwikkelpotentie, stedelijkheid, bereikbaarheid en sociale veiligheid en beheersbaarheid (Verdiepend locatieonderzoek, van shortlistgebieden naar kansrijke locaties, maart 2022 – vertrouwelijk rapport).

Uit deze studie zijn **14 kansrijke locaties naar voren gekomen in zes van de acht shortlistgebieden**. In Eenhoorn en Sloterdijk II Noord zijn geen kansrijke locaties gevonden.

Bureau Onderzoek, Informatie en Statistiek (OIS) heeft⁹ in maart 2021 een onderzoek gedaan naar de sociaal-maatschappelijke impact op buurten voor de mogelijk kansrijke locaties (*onderzoeksrapport is nu nog kabinet*).

Het verdiepende locatieonderzoek met de 14 kansrijke locaties en een advies om de kansrijke locaties in de twee shortlistgebieden Zuid/RAI en ArenAPoort mee te nemen naar een vervolgfase is *beperkt kabinet* voorgelegd aan het college in maart 2022.

Het college heeft opdracht gegeven om een inpassingsstudie en een financiële verkenning op hoofdlijnen uit te voeren voor zes locaties in de twee genoemde voorkeursgebieden én Sloterdijk II Zuid.

Inpassingsstudie zes locaties (voorjaar 2022)

De inpassingsstudie zag op deze zes locaties:

1. Westelijk Ontwikkelveld Kenniskwartier (Zuid/RAI)
2. De Groene Zoom (Zuid/RAI)

⁸ Deze verslagen zijn samen met de marktconsultatie Erotisch Centrum Amsterdam en de voortgang van het locatieonderzoek gedeeld in raadsbrief van 12 oktober 2021.

⁹ Conform ook motie van de raad

3. Europaboulevard (Zuid/RAI)
4. Johan Cruijff boulevard (Zuidoost)
5. De Entree (Zuidoost)
6. Rhoneweg (Sloterdijk II Zuid)

De Politie Eenheid Amsterdam heeft geadviseerd over vestiging van het EC op deze zes locaties vanuit het oogpunt openbare orde en veiligheid.

Deze inpassingsstudie inclusief financiële verkenning is in juli 2022 aan het BT Aanpak Binnenstad en de wethouder RO/Grond voorgelegd. Het BT en wethouder RO hebben beslist om voorlopig drie locaties op de lijst te houden: De Groene Zoom, Europaboulevard en Johan Cruijff boulevard. Afvallers: de locaties Kenniskwartier en De Entree, omdat het EC middenin de (nieuwe) woonwijk zou komen te liggen; locatie Sloterdijk: deze ligt onder andere te afgelegen.

Aanvullende inpassingsstudie extra locaties (najaar 2022/begin 2023)

Na overleg van de portefeuillehouders is nog een studie gedaan naar drie aanvullende locaties. Dit heeft geresulteerd in een aanvullende inpassingsstudie:

- NDSM-Docklandsplot
- NDSM-Pier
- P+R-terrein naast station Noord

Ook voor deze locaties heeft OIS de sociaal-maatschappelijke impact onderzocht en heeft de Politie Eenheid Amsterdam advies gegeven.

Conclusie locatieonderzoek

Uit het locatieonderzoek blijkt dat er kansen liggen voor ontwikkeling van een EC in de stad.

Daarbij geldt dat elke locatie ook uitdagingen en dilemma's kent (zie het uitgebreide overzicht van alle kansen en dilemma's/uitdagingen in de voordracht).

De ontwikkeling van een breed en inclusief erotisch centrum vereist een meerjarige standvastige inzet van college en raad, samen met de markt en stakeholders.

Het is nu aan portefeuillehouders en college om te kiezen met welke locatie of locaties men het proces wil vervolgen.